

III. FEJEZET.

A fogoly-örkiséret, fogoly őrizet és tolonc-kiséret szabályozása.*Fogoly- és fegyenc-örkiséret, az átvételnél való eljárás.*

69. §.

A csendőrség — felhívásra vagy megkeresésre — foglyok, rabok, fegyencek vagy máskülönben közveszélyes személyek őrkísérésére is köteles. Ily esetben azon átveendő egyének, kik különösen veszélyesek vagy a kikre nézve fokozott elővigyázat szükséges, az átvevő csendőrnek az átadó hatóság által külön megjelölendők.

A csendőr a kísérendő foglyot az átvételkor *megmotozni* és a felől meggyőződni tartozik, vajjon nincsenek-e szökés elősegítésére szolgálható eszközök, vagy fegyverül használható tárgyak birtokában.

Nőszemélyeknél az ilyen motozás, a mennyire lehetséges, megbízható nőszemélyek által végeztetendő.

A fogolynak pénze vagy más értéktárgya a hatóság által a csendőrnek elismervény mellett adandó át.

Végül a csendőr a foglyok átvételénél arra is tartozik figyelemmel lenni, vajjon élelemmel és az évszaknak megfelelő ruházattal elvannak-e kellőképen látva? és ha gyalog kísérendők, menetképesek-e? Ez irányokban észlelt hiányosságokra a csendőr a hatóság főnökét vagy helyettesét figyelmeztetni, illetve tőle megfelelő orvoslást kérni köteles.

Az, vajjon a szállítás vasúton, hajón, kocsin vagy gyalog történjék-e, sohasem tehető az őrkisérendő fogoly akaratától függővé, hanem azt mindig az átadó hatóság határozza meg.

Az őrkiséret az átadó hatóság részéről kíséreléssel és — ha az őrkiséret előreláthatólag költséggel jár — a szükséges költséggel is ellátandó. A költséggel elszámolása az „Őrsgazdászati utasítás“ szerint történik.

Felügyelet a fogolyra őrkísérés közben.

70. §.

Az őrkísérő csendőr a kísérendőt mindenkor megfelelő közeltől kövesse oly célból, hogy őt netalán szökési kísérlet esetében azonnal utólérhesse; de azzal beszélgetésbe vagy más közlekedésbe sohase bocsátkozzék.

Az őrkísérés tartama alatt a fogoly szakadatlanul szemmel tartandó és minden szökési kísérlete megakadályozandó; arra jogosított hatósági személy kivételével senkinek sem szabad megengedni, hogy a fogolyhoz közeledjék, vele szóba álljon, jelek által vagy másképen érintkezzék. Különösen megakadályozandó az, hogy a fogoly tettestársakkal vagy részekkel beszéljen vagy ilyenekkel jelek útján vagy másképen érintkezzék.

A szintén a csendőr felügyelete alatt és lehetőleg elkülönített helyiségben végzendő étkezésnél a fogolynak kést és villát használni és szeszes italt élvezni nem szabad.

A csendőr ne tűrje, hogy a fogoly útközben bárki által tettelesen vagy másképen bántalmaztassék, kigunyoltassék vagy szidalmaztassék.

A fogolynak természeti szükségét szintén csak a csendőr jelenlétében és lehetőleg elkülönített helyiségben szabad végeznie.

Arra is ügyeljen az őrkísérő járőr, hogy a fogoly öngyilkosságot el ne kövessen.

Ha a fogoly kivételesen csak egy csendőr által kísértetik, a mi azonban veszélyes egyéneknek, a mennyire lehet, kerüendő, akkor az őrkísérő csendőr részéről fokozott éberség és vigyázat szükséges.

Fogolykiséret vasúton vagy gőzhajón.

71. §.

A 69. §-ban említett egyének őrkísérésekor a karabélynak és a lovas csendőrök ismétlő (forgó) pisztolyának töltve kell lennie.

Vasúton és hajón csak a szekrényben legyenek töltények, a szurony pedig közvetlenül a vasúti kocsiba való felszállás előtt a hüvelybe rejtendő; a vasúti kocsiról történt leszálláskor pedig a szurony ismét feltűzendő.

Az őrkíséret a kísérendővel vasúton és hajón, ha csak lehetséges, külön kocsiszakaszban, illetőleg hajórészen, de mindenesetre a többi utasoktól elkülönítve foglaljon helyet.

Őrkísérendő foglyok megbilincselése.

72. §.

Az őrkísérendő foglyok megbilincselésére nézve a 36. §. rendelkezései mérvadók; oly foglyok azonban, kik az átadó hatóság vagy parancsnokság által „különösen veszélyeseknek“ jeleztettek, őrkísérés közben mindenkor megbilincselendők.

Több fogoly kísérése.

73. §.

Ha az őrkíséretre több fogoly kísérése bízatik: akkor különösen arra kell tekintettel lenni, hogy a foglyok egymástól lehetőleg elkülöníttessenek és a közöttük való összebeszélés mindenképen megakadályoztassék.

Eljárás menetképtelen foglyokkal.

74. §.

Ha a fogoly útközben azt állítja, hogy az utat gyalog folytatni képtelen: akkor ez a legközelebbi helyhatóságnak bejelentendő és a fogoly lehetőleg orvosi vizsgálat alá vonandó, a további intézkedés pedig, a körülményeknek megfelelően, a hatósággal egyetértőleg teendő meg.

Fogolykíséret közben orvosi segélynyújtás és elhelyezés.

75. §.

Ha a fogoly útközben megbetegszik: a megkívántató elővigyázat mellett, lehetőség szerint orvosi segélyben részesítendő. Meghálás szükségének esetében a fogolynak megfelelően biztos elhelyezése és őrzése céljából a kellő intézkedések megteendők. Mindkét esetben a községi előljárással egyetértőleg és annak közreműködése mellett kell eljárni.

Őrkíséret segélykérése.

76. §.

Ha útközben előre nem látott bajok fordulnának elő és az őrkíséret a továbbszállítás biztonságára nézve aggodalomba ejtetnék: a legközelebbi község előljárássága, megbízható emberek kirendelése által nyújtandó megfelelő támogatás iránt megkeresendő.

*Fogolykíséret a legközelebbi őrsig, vagy valamely hatóságig.
A fogolyátadás módja.*

77. §.

Ha a fogoly az átvevő csendőrök (csendőr) által csak a legközelebbi csendőrőrsig kísérendő: akkor az őrkíséret az állomásra történt megérkezéskor közvetlenül az őrslaktanyába megy, a hol azután a fogolynak, tárgyaknak stb., átadása a kísérelével alapján eszközendő és az átvevő őrsparancsnok az átvételt úgy ezen okmány külzetén, valamint az őrjárat lapban is, az átadó járőrvezetőnek (csendőrnek) bizonyítani tartozik.

Ha pedig a fogoly valamely bíróságnak vagy más hatóságnak adandó át: az őrkíséretnek mindjárt megérkezésekor közvetlenül az illető hatósághoz, illetve annak fogdahelyiségéhez kell vonulnia, a hol az átadás az első bekezdésben előírt módon történik.

A foglyok és holmijuk átvételét ily esetben a fogházfelügyelő, vagy az átvételre hivatott más közeg tartozik igazolni.

Az őrkíséret az átadás megtörténte után — ha más meghagyása nincsen — a legrövidebb úton állomáshelyére bevonul és előljáró parancsnokságának jelentést tesz.

Foglyok holmijának felügyelése és a hatóság által kiszolgáltattott tárgyak átadása.

78. §.

Az őrkísérő csendőrök a foglyok holmijára is felügyelni tartoznak.

Azt, hogy a foglyok útközben akár ruhaneműeket, akár bármily más tárgyakat eladjanak, elajándékozzanak, elcseréljenek, eldobjanak vagy megsemmisítsenek, vagy bármi idegen tárgyat magukhoz vegyenek: nem szabad megengedni.

Ha a foglyoknak az idő viszontagságai elleni oltalmul a hatóság által köpenyek, takarók, vagy más efélék adattak: az őrkíséret ezen tárgyak jókarban tartásáról gondoskodni és azokat a foglyok átadásakor szintén átadni tartozik. Ha azonban az őrkísérés a magyar szent korona országainak határain túlmegy, ezen tárgyak ott, a hol a foglyok valamely más állambeli hatóságnak vagy őrkíséretnek adatnak át, ennek — visszaküldés végett — elismervény mellett szintén átadandók; ha pedig az átadó őrkíséret azon helyre, a hol az ily tárgyakat átvette, szállítási eszközön tér vissza és az átvevő hatóság vagy őrkíséret nem kéri a tárgyaknak a fogolynál való ideiglenes meghagyását: ezen tárgyak a fogolytól elveendők és az átadó hatósághoz visszaszállítandók.

A csendőrség által elfogott foglyok kísérése.

79. §.

A csendőrségnek őrkísérés végett átadott egyénekekkel való elbánás tekintetében a 69—78. §§-ban előirtak, hasonszerűen

alkalmazandók akkor is, ha a csendőr (járőr) felhívás, megkérésés, nyomozólevél vagy elfogató parancs folytán, vagy saját kezdeményezéséből elfogott vagy saját őrén őrkísérés végett átvett egyént kísér a bírósághoz, más hatósághoz vagy csendőrőrsparancsnoksághoz.

A csendőrjárőr által saját kezdeményezéséből elfogottak ruháinak és tárgyainak átvizsgálására nézve a 122. §. rendelkezései a mérvadók.

Ha ilyenkor az elfogott egyén azt kívánja, hogy saját költségén vasúton, hajón vagy kocsin szállíttassék, ezen kívánsága, ha a költséget azonnal fedezni bírja, teljesítendő, feltéve, hogy ez nem mutatkozik bármi okból aggályosnak és az elfogó, illetve az őrkísérő járőr egyéb szolgálati teendőivel összeegyeztethető.

Foglyok őrzése.

80. §.

Foglyok ideiglenes őrzésére és bírósági főtárgyalásokhoz szolgálattételre csendőrök csak *kivételesen*, szükség esetében és csak rövid időtartamra alkalmazhatók és pedig foglyok ideiglenes őrzésére csak akkor, ha veszélyes büntettesekről van szó.

Ha a csendőrre foglyok őrzése bízatik, akár rendes fogdában, akár pedig más helyiségben, akkor általa a katonai fogoly őrsegekre nézve a m. kir. honvédségi „Szolg. szab.” I. rész 80. §-ában foglalt határozványok a lehetőséghez képest betartandók.

Különösen nem szabad senkinek sem megengedni, hogy a bíróság vagy illetékes más hatóság engedélye — vagy az arra hivatott hatósági egyén jelenléte — nélkül valaki a fogolyhoz belépjen, vagy vele az ajtón vagy ablakon át beszélgessen; ép oly kevéssé szabad írás útján vagy jelek, intések, pillantások stb., által való értekezést tűrni.

A csendőr bármilynemű — a fogoly őrzése közben tett — észleleteit, valamint a fogolynak minden hozzája intézett kérelmét és kívánságát, mihelyt azt őrhelyének elhagyása nélkül teheti, különben pedig felváltása után, a hatóságnak tudomására hozni tartozik; de a csendőrnek a fogolylyal beszélgetésbe bocsátkozni soha nem szabad.

Tolonc-szállítmány kísérése.

81. §.

Tolonc-szállítmánynak — és pedig csak *nagyobb csoportnak* — őrkísérését a csendőrség csak a vasúti vagy a hajóállomástól a legközelebbi községig teljesíti az esetben, ha erre a szakaszparancsnokságtól külön meghagyást kap.

Kivételt képez az az eset, ha csoportnak vagy kivételesen egyeseknek eltoloncolására a csendőrség a m. kir. határszéli rendőrkapitányságtól (kirendeltségtől) kap felhívást. Ily esetben a tolonckíséret egyik őrstől a másikig történik.

IV. FEJEZET.

Bűnügyi nyomozás és nyomozó cselekmények teljesítése.

A) **Területi hatáskör nyomozó cselekmények teljesítésére.**

A csendőrség illetékessége bűnügyi nyomozásokra egyáltalában.

82. §.

Bűnügyi nyomozó cselekmények rendszerinti teljesítésére a csendőrség csak azokon a területeken van hívatva, a melyek sem a fő- és székváros, sem a törvényhatósági joggal felru-

házott, sem a rendezett tanácsu városok bel- és külterületéhez *nem* tartoznak.

A rendezett tanácsu városokban azonban az egyéb *közbiztonsági* szolgálatot, úgy mint eddig, a m. kir. csendőrség teljesíti.

Nyomozó cselekmények teljesítése a rendezett tanácsu városoknak bel- és külterületén.

83. §.

Rendezett tanácsu városok bel- és külterületén a csendőrség a kir. ügyészségnek, a vizsgáló- vagy kiküldött bírónak, vagy a járásbírósnak *felhívására* teljesít nyomozó cselekményeket. *Saját kezdeményezésből*, akár feljelentésre, akár saját észlelete alapján azonban csak akkor és annyiban, a mikor és a mennyiben a késedelem veszéllyel jár. Egyéb esetekben pedig a feljelentést vagy saját észleleteit a nyomozás vagy egyes nyomozó cselekmények elrendelésére illetékes kir. ügyészséggel, járásbíróssággal vagy rendőri hatósággal közli. Épen így közli a városi rendőri hatósággal, ha elhalaszthatatlan, egyébként a városi rendőrség hatáskörébe tartozó nyomozó cselekményeket teljesített és ugyanoda adja át haladéktalanul az általa a város bel- vagy külterületén saját kezdeményezéséből előállítás végett elfogottakat, vagy elővezetés végett őrizet alá vettek, az őrizetbe vett és lefoglalandó bűnjelkekkel és egyéb tárgyakkal együtt, kivéve, ha az elfogottat vagy elővezetendőt és az említett tárgyakat közvetlenül a vizsgálóbírónak vagy járásbírósnak vagy más hatóságnak kell átadni, a minek megtörténtéről azonban a városi rendőri hatóság is mielőbb értesítendő.

Eljárási illetékesség rendezett tanácsu városok területén

84. §.

A törvénynek azon rendelkezései, melyek szerint a *csendőrség* a fő- és székváros és a törvényhatósági joggal felru-

házott városok kivételével Magyarország egész területén, tehát a rendezett tanácsu városok bel- és külterületén is, a *közbiztonsági szolgálat* ellátásával, a rendezett tanácsu városok és a községek pedig e mellett bizonyos helyi rendészeti teendőkkel vannak megbizva, a B. P. és jelen Utasítás által csak annyiban érintetnek, a mennyiben ez utóbbiak által a rendezett tanácsu városokban is a *bűnügyi nyomozás* a 83. §-ban jelzett kivételekkel, a városi rendőri hatóságokra és azok közegeire ruháztatott.

Csendőrség igénybe vétele segédletül a városi és községi rendőri hatóságok által.

85. §.

A csendőrörsök, valamint ezek altisztjei és legénysége bűnügyi nyomozások tekintetében a fő- és székváros — továbbá a törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsu városok — rendőri hatóságainak, valamint a községi előljáróságnak *nincsenek alárendelve* és nem képezik ezeknek rendőri közegeit; mindazonáltal *sürgős szükség* esetében az említett rendőri hatóságok a saját területükön lévő csendőrséget egyes nyomozó cselekményekhez segédletül igénybe vehetik, illetve e segédlet kiállítása iránt a csendőr őrsparancsnokához, esetleg az ennek előljáró szakasz-, szárny- vagy kerületi parancsnokához megkeresést intézhetnek, de az ily segédletül kirendelt csendőregyének csak arra vannak hivatva, hogy az eljáró rendőri hatóság tagját vagy közegét teendőinek kivételében támogassák és személyét erőszakoskodások ellen megvédjék; magában a hivatalos eljárásban azonban cselekvőleg részt nem vesznek. (31. §. 2. bekezdés.)

Nyomozás és nyomozó cselekmények teljesítése a nagy- és kisközségek bel- és külterületén.

86. §.

A községi előljáróságok rendőri hatósága alatt álló területen a nyomozás, illetőleg egyes nyomozó cselekmények teljesítésére — az 1881. évi III. t. c. szerint — a m. kir. csendőrség van hivatva és a községi előljáróságok nyomozást, illetőleg egyes nyomozó cselekményeket csak akkor teljesíthetnek, ha erre őket a kir. ügyészség, a vizsgáló- vagy kiküldött bíró, a járásbíró vagy az illetékes főszolgabíró utasítja.

Saját kezdeményezéséből bűnügyi nyomozást csak akkor teljesíthet a községi előljáróság, ha veszély van a késedelemben és a m. kir. csendőrség nincs jelen s annyi idő sincs, hogy ez kellő időben értesíthető legyen.

A községi előljáróság büntetendő cselekményeket a csendőrséggel közölni tartozik.

87. §.

Ha a községi előljáróság valamely büntetendő cselekményt észlel, vagy előtte ilyen miatt feljelentés vagy magánindítvány tétetik, — ha nincs veszély a késedelemben — köteles a feljelentést a helyben vagy legközelebb lévő csendőrőrsrel, illetőleg járőrrel, vagy a mennyiben az közelebb van, a főszolgabíróval, a járásbíróval, esetleg kir. ügyészséggel közölni.

A községi előljáróság közreműködése a csendőrség által teljesítendő nyomozó cselekményeknél.

88. §.

Ha a csendőrség akár felhívásra vagy megkeresésre, akár saját kezdeményezésére nyomozást teljesít: abba a községi előljáróság nem avatkozhatik bele.

Ha azonban olyan intézkedés szüksége merülne fel, melyet a jelen Utasítás 114. §-a értelmében a csendőrség önmaga nem fogantatosíthat (p. o. haldoklónak, terheltnek, sértettnek vagy tanúnak jegyzőkönyvi kihallgatása, szemléről jegyzőkönyv felvétele, házkutatásnak vagy személymotoszásnak oly esetekben való végzése, melyekben a csendőrség ezen cselekményeket önállóan fogantatosítani a 120. és 122. § értelmében nem jogosult) és a teljesítendő ily nyomozó cselekmény oly sürgős, hogy a vizsgálóbírónak, kir. járásbírósnak vagy főszolgabírónak intézkedéséig az eljárás — céljának veszélyeztetése nélkül — nem halasztható: akkor a csendőrőrs vagy járőr az illető terület községi előljáróságát megfelelő közreműködésre szólítsa fel.

A községi előljáróságok utasítva vannak arra, hogy ilyen esetekben a csendőrség felszólításának eleget tegyenek.

Csendőrség eljárása a fő- és székváros, — a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városok, — valamint idegen szolgabírói járás területén.

89. §.

Ha csendőrijárőrök a fő- és székváros, — a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városok — vagy idegen szolgabírói járás területén bármily okból, szolgálatilag is jogosultan megjelennek: jogosítva és kötelezve vannak az észlelt büntetendő cselekményeknek véghezvitelét, folytatását vagy ismétlését megakadályozni és a személy- vagy vagyonbiztonságát közvetlenül fenyegető veszélyekkel szemben a csendőrségi szabályokban előírt módon eljárni, de észleleteikről és netán tett intézkedéseikről a területen illetékes rendőri hatóságot haladéktalanul értesíteni tartoznak.

A csendőrijárőrök ily idegen területen tetten kapott vagy nyomon üldözött egyéneknek elfogása vagy elővezetése tekintetében úgy járnak el, mint a saját területen, de az elfo-

gottat, illetőleg elővezetendőt az őrizetbe vett bűnjelekkel és egyéb tárgyakkal együtt a területen illetékes rendőri hatóságoknak — a községi előljáróságoknak azonban csak a jelen utasításban kifejezetten meghatározott esetekben — haladéktalanul átadni tartoznak.

Nyomozó cselekmény teljesítése ugyanezen területeken.

90. §.

Ha annak szüksége merül fel, hogy a csendőrség (járőr) büntetendő cselekmény miatt reá tartozó nyomozó cselekmény, pl. elfogás céljából, a fő- és székváros, törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsu város vagy idegen főszolgabírói járás területére lépjen: akkor erre a csendőrség (járőr) jogosult, ha a halasztás veszéllyel jár; de ezen esetben rendszerint a csendőr őrsparancsnokság részéről az őrjárat lapba bevezetendő külön utasítással küldendő ki.

Ily kiküldetés azonban csak *kivételesen* és akkor történhetik, ha a nyomozás vagy a szükséges nyomozó cselekmény megkeresés útján az idegen rendőri hatóság által, akár a bűncselekmény bonyolultabb természete, akár a nyomozás különös érdeke vagy a sürgösség miatt, előre láthatólag nem lenne oly sikeresen teljesíthető, mint ha azt a kiküldött járőr teljesítené.

A tettesnek nyomon üldözése esetén az üldöző csendőrijárőr az első bekezdésben említett területeken az őrsparancsnokságtól vett utasítás nélkül is eljárhat.

A kiküldött vagy nyomon üldöző járőr az idegen területen való működés megkezdése előtt, ha az idegen terület rendőri hatóságának székhelyén vagy annak közvetlen közelében teljesítendő a szolgálati működés, az eljárás céljának közlése mellett az idegen terület rendőri hatóságának főnökénél rendszerint bemutatkozni tartozik (kivéve a községi elől-

járóságot) és a nyomozást, ha ezt a rendőri hatóság főnöke kívánja, az ez által melléje rendelt hatósági tag vagy közeg közreműködésével vagy legalább ennek jelenlétében köteles teljesíteni.

Az idegen őrs körletébe szolgálatilag lépő járőr rendszerint ezen körlet csendőrőrsparancsnokságánál is jelentkezzék, mielőtt szolgálati működését ott megkezdi.

Azon esetben, ha a bemutatkozás, illetőleg a jelentkezés által előállható késedelem azzal a veszéllyel jár, hogy a miatt az eredmény megghiúsulhat, mint p. o. ha a nyomon üldözött tettes továbbszökésétől vagy fontos bűnjelek megsemmisítésétől alaposan lehet tartani, a bemutatkozás, az eljárás eredményének közlésével, a rendőri hatóság főnökénél s a jelentkezés az idegen körlet őrsparancsnokságánál utólagosan is — de a nyomozó cselekmény befejeztével haladéktalanul — megtehető.

Ha a járőr az idegen területen való szolgálati működést az idegen rendőri hatóság és csendőr őrsparancsnokság *székhelyén kívül eső* helyen végzi be és nem szükséges, hogy más célból, p. o. az elfogott egyén átadása végett, az idegen rendőri hatóság vagy őrsparancsnokság székhelyére menjen, még az esetben is, ha a szolgálati működés megkezdése előtt sem mutatkozott be, illetőleg jelentkezett az idegen területen a rendőri hatóságnál, illetőleg őrsparancsnokságnál, azoknál való bemutatkozás, illetőleg jelentkezés nélkül vonul be saját őrsére, saját őrsparancsnokságának tesz az idegen rendőri hatóság területén tett szolgálati működéséről jelentést és ez utóbbi értesíti az idegen rendőri hatóságot és csendőr őrsparancsnokságot.

Az a rendőri hatóság, illetve csendőr őrsparancsnokság, a melynek területére a kiküldetés történt, vagy melynek területére az idegen csendőrrjárőr nyomon üldözés végett átlépett, ezeknek működése elé akadályokat nem gördíthet és köteles azt a szükséges támogatásban részesíteni.

Ha azonban a kiküldetést vagy átlépést bármely okból saját hatóságára sérelmesnek vagy az illető járőr eljárását szabályellenesnek találja: joga van amiatt az illetőnek előjáró csendőrszakasz- vagy tiszti különítmény parancsnokságánál panaszt emelni.

B) Igazságügyi hatóságok, rendőri hatóságok és közegek és a csendőrség nyomozó közegei.

Igazságügyi hatóságok, melyek a csendőrséget nyomozás vagy egyes nyomozó cselekmény teljesítésére felhívhatják, illetőleg megkereshetik.

91. §.

Bűnügyekben a csendőr őrsparancsnoksághoz, a járőrhöz, valamint a csendőrőrsökön beosztott altisztekhez és legénységhez a következő igazságügyi hatóságok intézhetnek felhívást:

1. a kir. ügyészség: az egész nyomozásnak vagy egyes nyomozó cselekménynek teljesítése iránt;

2. a járásbíró, a vizsgálóbíró és a kir. törvényszék — vagy kir. ítélőtábla által kiküldött bíró: egyes nyomozó cselekmény teljesítése vagy a bűnvádi eljárás célját előmozdító vagy biztosító intézkedések megtétele végett.

Tiszti különítmény parancsnokságokhoz ily esetekben megkeresést intéznek.

Mindezen hatóságok a csendőrséget a bűnvádi eljárásnál segédletül, illetőleg valamely nyomozó cselekmény teljesítésénél való közreműködésre is igénybe vehetik.

Sürgős szükség esetében a felhívás, illetőleg megkeresés *szóbelileg* is intézhető, utóbbi esetben azonban a felhívott, illetőleg megkeresett kérheti, hogy a felhívás, illetőleg megkeresés tartalma vele utólag *írásban* is közöltessék.

A fentebbi esetekben a csendőrség köteles a felhívásnak, illetőleg megkeresésnek feltétlenül (lásd a 29. §-t) eleget tenni. A menyiben elháríthatatlan akadály merülne fel, azt az illető hatóságnak azonnal jelenteni kell.

A felhívás, illetőleg megkeresés alapján tett minden *lényegesebb* intézkedésről, valamint annak eredményéről az illető hatósághoz mielőbb „jelentés“ teendő, illetőleg „értesítés“ adandó. (Lásd a 2. és 28. §-t.)

Rendőri hatóságok és rendőri közegek.

92. §.

„Rendőri hatóságok“:

1. A székesfővárosban: a m. kir. államrendőrség (a főkapitányság és a kerületi kapitányságok); törvényhatósági joggal felruházott, valamint rendezett tanácsu városokban: a városi rendőrség; a vármegyék járásaiban: a főszolgabíró (szolgabíró); az ország határán: a határszéli rendőrkapitányság; a községekben: a községi elöljáróság;

2. állásuknál fogva ezen hatóságok főnökei, vezetői;

3. ezen hatóságoknak azon tagjai is, kik a bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre vannak jogosítva.

„Rendőri közegek“:

A fentebb felsorolt hatóságoknak alárendelt rendőrségi hivatalnokok és az állami, törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a m. kir. csendőrségnek szolgálattételre a csendőrörsökre vagy különítményekre beosztott altisztjei és legénysége.

A főszolgabíró nyomozó cselekményekre irányuló felhívásának teljesítése.

93. §.

A *főszolgabíró*, mint nyomozó rendőri hatóság, oly nyomozó cselekményeket, melyeket a csendőrörsökön beosztott

altisztek és legénység, mint a B. P. 85. §-a értelmében rendőri közegek, a B. P. rendelkezéséhez képest teljesíteni jogosultak, valamint bűnügyekben való puhatolásokat és adatszerzéseket a területén állomásozó csendőrörsök által teljesíttethet. E célból a területén lévő csendőrörsparancsnokságokat és *sürgős szükség* esetében az azokhoz tartozó csendőraltiszteket és legénységet is, tehát elsősorban a szolgálattalban álló járőröket, *közvetlenül* felhívhatja, illetve a tisztikülönítményparancsnokságot megkeresheti. Különben arra is jogosult, hogy általa teljesítendő nyomozó cselekményekhez a területén lévő csendőrséget segédletül igénybe vehesse. (L. a 85. §.)

Nyomozó cselekmények teljesítése más rendőri hatóságok megkeresésére.

94. §.

A fő- és székvárosnak, továbbá a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsu városoknak rendőri hatóságai, valamint a csendőrörsnek területére nézve nem illetékes főszolgabíró és határszéli rendőrkapitányság egyes nyomozó cselekmények teljesítése végett — ideértve az elfogatást vagy elővezetést is — rendszerint azon rendőri hatóságot keresik meg, melynek területén a kívánt nyomozás vagy nyomozó cselekmény teljesítendő. Az illető csendőrörsparancsnokságot *közvetlenül* csak akkor kereshetik meg, ha a *késedelem veszélylyel jár*.

A felhívás vagy megkeresésben kívánttal összefüggésben lévő nyomozó cselekmények teljesítése és a felhívás vagy megkeresés áttétele az illetékes hatósághoz vagy csendőrörsparancsnoksághoz.

95. §.

Ha a 92., 93. és 94. §-ok értelmében érkezett felhívásban vagy megkeresésben megjelölttel összefüggő vagy abból

folyó más sürgős nyomozó cselekmény szüksége merülne fel: a csendőrség köteles azt, — amennyiben ilyenre a következő §-ok értelmében külön felhívás vagy megkeresés nélkül jogosult — nyomban teljesíteni; ha pedig a felhívás vagy megkeresés folytán teljesítendő nyomozó cselekmény más őrsparancsnokság vagy más rendőri hatóság területén volna fogatósítandó: a felhívást vagy megkeresést vett csendőrőrsparancsnokság vagy járőr (utóbbi az őrsparancsnokság útján) köteles azt az eljárásra illetékes őrsparancsnoksághoz vagy rendőri hatósághoz haladéktalanul átteni és ezt a felhívónak bejelenteni, illetve a megkeresőt erről értesíteni.

A csendőrségnek nyomozó közegei.

96. §.

A nyomozást, illetőleg egyes nyomozó cselekményeket rendszerint a szolgálatba kivezényelt járőr, sürgős szükség esetében pedig a saját kezdeményezéséből szolgálatilag fellépő csendőr (22. §.) teljesíti.

C) A nyomozás teljesítése.

Nyomozó cselekmények teljesítése hivatalból üldözendő bűncselekmények esetén.

97. §.

Mihelyt a csendőrség valamely *nem* „csupán magánindítványra“ üldözhető bűncselekményről*) saját észlelése alapján tudomást szerez vagy bárminő más úton oly értesülést nyer, melynek alapossága nem valószínűtlen: köteles feljelen-

*) A csak magánindítványra üldözhető bűncselekmények jelen Utasítás „Függelék“-ének 1. részében vannak felsorolva; ugyanott van feltüntetve, hogy ki jogosult a magánindítvány megtételére.

tés, illetőleg külön felhívás vagy megkeresés nélkül is, a szükséges nyomozást *hivatalból* haladék nélkül teljesíteni, különösen elsősorban kipuhatolni, hogy csakugyan követtetett-e el bűncselekmény és ha igen, milyen; továbbá, hogy a bűncselekmény elkövetésével ki vagy kik gyanúsíthatók alaposan? E puhatolozás eredményéhez képest a tényállás felderítése, illetőleg megállapítása, továbbá — szükség esetében — a bűncselekmény nyomainak épségben tartása és a tettes vagy a részes elrejtőzésének és megszökésének megakadályozása végett a megfelelő intézkedéseket — illetőleg lépéseket — a 109—135. §-okhoz képest haladék nélkül meg kell tenni.

Teendők magánindítványi bűncselekmény esetében.

98. §.

„Csak magánindítványra“ üldözhető bűncselekmények*) esetében nyomozás csak akkor teljesíthető, ha az erre jogosított indítványát három hónap alatt azon naptól számítva, melyen a bűncselekmény és ennek elkövetője tudomására jutott, akár a csendőrségnél, akár a kir. ügyészségnél, bíróságnál, rendőri hatóságnál vagy közegnél előterjesztette. Ily indítvány megtétele előtt, ha az indítványtételre jogosult ismeretlen vagy nyomban nem értesíthető, csak azok az *elhalaszthatatlan* intézkedések teendők meg, melyek a bűncselekmény nyomainak fentartására, illetőleg a bűncselekmény folytatásának vagy ismétlésének megakadályozására, továbbá a bűncselekményből származható kár vagy hátrány elhárítására szükségesek.

Ha *kétség* merül fel az iránt, hogy valamely bűncselekmény hivatalból vagy magánindítványra üldözhető-e: első sorban azok az adatok puhatolandók ki, melyek alapján ez megállapítható. Ennek megtörténteig szintén csak a halasztthatatlan puhatolozások, illetve nyomozó cselekmények teljesítendőek.

*) A csak magánindítványra üldözhető bűncselekmények jelen Utasítás Függelékének 1. részében vannak felsorolva.

Ha a puhatolózás, illetve nyomozás során kiderül, hogy az elkövetett bűncselekmény csak magánindítványra üldözendő: erről az indítvány tevésére jogosított értesítendő és míg ez indítványt nem tesz, nyomozás nem folytatható, illetőleg nem teljesíthető; ha pedig a magánindítványra jogosult kijelentette, hogy a terheltnek megbüntetését nem kívánja: akkor a további puhatolózás, illetve a nyomozás abban hagyandó.

Teendők, ha a magánindítvány elkésetten terjesztetett elő.

99. §.

Ha a csendőrség véleménye szerint a magánindítvány elkésetten, azaz az indítványozási határidő*) letelte után terjesztetett elő: a nyomozás nem teljesítendő, illetőleg abban hagyandó és a magánindítvány az illetékes kir. ügyészséghez, kir. járásbíróshoz, illetőleg közigazgatási hatósághoz terjesztendő be.

Eljárás, ha a terhelt ismeretlen vagy távol van, illetőleg szökevény.

100. §.

Bűncselekmény miatt a nyomozás akkor is teljesítendő, ha a tettes, illetőleg a részes ismeretlen vagy távol van; sőt a csendőrségnek kötelessége bűncselekménynek gyanuja esetében az ismeretlen tettest, illetőleg részeset, valamint azoknak tartózkodó helyét kipuhatólni.

Feljelentés és magánindítvány elfogadása és eljárás azok alapján.

101. §.

A csendőr őrsparancsnokság, valamint minden járőr és minden csendőr is köteles, minden hozzá intézett szóbeli

*) Az „indítványozási határidő“ tartamát l. a Függelék 1. részében.

vagy írásbeli *feljelentést és magánindítványt* nemcsak a csendőrlaktanyában, hanem bárhol és bármely időben, és pedig az előbbit mindenkitől, az utóbbit pedig csak az erre jogosulttól*) elfogadni és ez alkalommal a feljelentőnek, a sértegettnak, valamint az esetleges gyanúsítottak is nevét, állását és lakását, továbbá a cselekmény elkövetésének helyét, idejét és adatait feljegyezni.

A hivatalból üldözendő bűncselekmény miatt tett feljelentést még attól is el kell fogadni, kit a bűncselekmény egyáltalában nem érdekel, vagy a ki — a jelen utasítás 113. §-a szerint — a bűnper során mint tanu ki nem hallgatható.

Ha a feljelentés az őrsparancsnokság vagy a járőr, illetőleg csendőr előtt ismeretlen egyéntől származik vagy névtelenül tétetik: ez esetben kiváló gonddal kell azt megvizsgálni s a nyomozás megindítása előtt a feljelentés valószínűsége és megbízhatósága iránt alapos tájékozást kell szerezni.

A magánindítványra jogosult részéről a csendőrségnél akár szóval, akár írásban tett feljelentés vagy panasz magánindítványnak tekintendő.

Szóbeli magánindítvány esetében a magánindítványra jogosult által a „Függelék“ 4. részében foglalt II. számú minta szerint szerkesztendő „Nyilatkozat“ állítandó ki.

Bűncselekmények feljelentése az őrs által.

102. §.

Mihelyt a csendőr őrsparancsnokság valamely bűncselekmény elkövetéséről akár feljelentés, akár magánindítvány, a járőr — vagy egyes csendőr — jelentése, akár saját észlelet útján vagy bármi más módon értesül: köteles azt, a tudomására jutott adatok felsorolása és az esetleg megszerzett s a

*) Az, hogy a büntető törvények értelmében ki tekintendő „magánindítványra jogosult“-nak, a jelen utasítás „Függelék“-ének 1. részében van felsorolva.

nyomozás folytatásához nem szükséges bűnjeleknek, valamint az írásbeli feljelentésnek vagy magánindítványnak, nyilatkozatnak bemutatása mellett „Jelentés“ vagy „Értesítés“, ha pedig egyúttal a terhelt mint fogoly vagy mint elővezetendő egyén átkísértetik: „Tényvázlat“ alakjában (43. §.) az illetékes hatóságnak feljelenteni.

Fontosabb vagy bonyolultabb bűncselekmények — az említett jelentést, értesítést vagy tényvázlatot megelőzőleg is — tudomásvétel után haladéktalanul a lehető legrövidebb úton (sürgöny, távbeszélő, küldönc által) a következő bekezdésben meghatározott hatóságnak bejelentendők.

A „Jelentés“ vagy „Értesítés“, illetve „Tényvázlat“ be-
küldendő:

a) ha a kir. törvényszék vagy esküdtbíróóság hatáskörébe utalt bűncselekmény (lásd a „Függelék“-ben a 2. alatti „Táblázatos kimutatás“-t) látszik fennforogni: az *illetékes* kir. ügyész-séghez, amennyiben pedig egy vagy több terhelt elfogatott, vagy ha a 114. §-ban felsorolt cselekmények elrendelése, illetőleg foganatosítása szükséges: a *legközelebbi* járásbíró-sághoz vagy vizsgálóbíróhoz, illetőleg, ha a főszolgabíró gyorsabban elérhető, ez utóbbihoz;

b) járásbíróóság elé tartozó vétség vagy kihágás esetében: az *illetékes* kir. járásbíró-sághoz; ha pedig a terhelt elfogatott, vagy elővezetés végett őrizet alá vétetett: a *legközelebbi* járásbíró-sághoz, kihágás esetében azonban egyáltalában csak akkor, ha a tettes vagy részes kipuhatoltatott;

c) közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágás esetében: az *illetékes* főszolgabíróhoz vagy városi rendőri hatósághoz.

A jelen §. nem érinti a csendőr őrsparancsnokságnak azt a kötelességét, hogy *minden* bűncselekményről — és pedig akkor is, ha a tettes vagy részes ki nem puhatoltatott — a 15. §. 3. bekezdése értelmében a főszolgabíróhoz jelentést tegyen.

A járásbíróóság hatásköréhez tartozó azon kihágásokról, melyek rendezett tanácsu városok területén követték el és a csendőrség által észleltettek, de a bíróságnak azért, mert a tettes vagy részes ki nem puhatoltatott, fel nem jelentettek (fentebbi *b*) pont): a városi rendőri hatóság értesítendő.

Ha az elfogott vagy elővezetendő terhelt az illetékes hatóságnak egyúttal átadandó (41. és 42. §§.) vagy már átadott: akkor a „Jelentés“, „Értesítés“ vagy „Tényvázlat“ ugyan-ezen hatósághoz juttatandó. (43. §.)

A „Jelentés“, „Értesítés“ vagy „Tényvázlat“ miként szerkesz-
tendő és állítandó ki.

103. §.

Minden ilyen „Jelentés“, „Értesítés“ vagy „Tényvázlat“ velős rövidséggel szerkesztendő ugyan, de a valódi tényállás lényegét minden oldalról, tehát a gyanúsított védelme érdekében is, az igazságnak megfelelően, elfogulatlan tárgyilagos-sággal kell magában foglalnia. A csendőrőrsök a terhelték, valamint a tanúk nevén és lakhelyén kívül, amennyiben az kitudható, azok főbb — és a személyazonosság megállapítá-sához szükséges — személyi viszonyait t. i. korát, foglalko-zását, családi állapotát, esetleges gúny- vagy melléknevét akkor is jelentsék be, ha a nyomozás eredményét nem tényvázlatban, hanem egyszerű jelentésben jelentik.

A terheltekre vonatkozó erkölcsi és vagyoni bizonyítvány beszerzésére nézve a 10,900/1910. I. M. sz. rendelet (Lásd Törvényes Rendelkezések kivonatos gyűjteményét) intézkedik.

A „Tényvázlat“ mikénti szerkesztésére nézve a 43. §. rendelkezései szem előtt tartandók.

Nyomozás folytatása a feljelentés után.

104. §.

A csendőrség a feljelentés megtétele *után is* köteles a nyomozást a 97. és következő §-ok rendelkezéseihez képest

mindaddig *folytatni*, míg a kir. ügyészségtől, illetőleg a kir. járásbíróstól vagy közigazgatási hatóságtól ellenkező felhívást, illetőleg megkeresést nem kapott, vagy a míg az a 141. §. értelmében abban hagyandó. Az elért eredményről az illetékes hatóságnak folytatólagosan is jelentéseket kell beküldeni.

Útbaigazítás kérése a nyomozásnak mikénti teljesítése tekintetében.

105. §.

Ha a csendőrnek kétsége van az iránt, hogy a nyomozást folytassa-e vagy mily irányban teljesítse: a nyomozást elrendelő hatóságtól; a mennyiben pedig a nyomozást saját kezdeményezéséből teljesíti: törvényszék és esküdtbiróság hatáskörébe utalt bűnügyekben a kir. ügyészségtől, a kir. járásbíróstól pedig a kir. járásbíróstól, közigazgatási hatóság elé tartozókban pedig a közigazgatási hatóságtól kell útbaigazítást kérnie.

D) A nyomozás teljesítésénél szem előtt tartandó általános szabályok.

A nyomozás részrehajlatlansága.

106. §.

Mind a felhívás vagy megkeresés folytán, mind a hivatalból végzendő nyomozó cselekményeknél a csendőrség azt tekintse legfőbb feladatának, hogy a valódi tényállást minden oldalról, tehát a gyanúsított védelme érdekében is az igazsághoz képest felderítse.

Ennélfogva a csendőrségnek az első nyomozó cselekménytől kezdve mindazokat a körülményeket, melyek a gyanúsítottnak nem bűnössége vagy bűnösségének enyhébb foka mellett szólnak, ép oly gondossággal kell kideríteni, mint a terheő és súlyosbító körülményeket és bizonyítékokat.

A védők védettjeik javára szolgáló vagy mások bűnösségére mutató körülményeket az eljáró csendőrjárőrnek szóval vagy írásban tudomására hozhatják.

Ezeket az adatokat az eljáró csendőrség, ha szükséges, felderíteni és megállapítani tartozik. A szükségességet a csendőrség (eljáró csendőr egyén) ítéli meg.

A nyomozás határai és gyorsasága.

107. §.

A nyomozás célja: a tényállást annyira felderíteni, hogy annak alapján a kir. ügyészség, illetőleg a vádemelésre jogosított hatóság vagy személy lehetőleg teljes és megbízható tájékoztatást szerezhessen a felől, vajjon a bíróságnál vádat emeljen-e vagy nem, illetőleg, vajjon a közigazgatási hatóság elé tartozó ügyekben a büntető eljárás megindíttassék, illetőleg folytattassék-e vagy nem? Ennélfogva a csendőrségnek óvakodnia kell attól, hogy a nyomozás tulságos részletekbe menjen és hosszabb ideig elhuzódjék, különösen pedig iparkodni kell arra, hogy azokban az esetekben, a melyekben a gyanúsított fogva van, a nyomozás a lehető gyorsasággal teljesíttessék.

E) A járőr által teljesítendő nyomozásnál rendszerint követendő eljárás.

Teendők, ha a járőr bűncselekmény elkövetéséről értesül.

108. §.

Ha a járőr saját észlelete vagy előtte tett feljelentés, illetőleg magánindítvány útján vagy bármi más módon bűncselekmény elkövetéséről értesül: az alábbiak értelmében puhatol, nyomoz és jelentést tesz.